

دعامو مسلمانانو لپاره

مهم لرسونه

مصنف : الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز يرحمه الله
مترجم : حافظ فضل ربي

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بغرب الديرة بالرياض

Tel:4391842 . Fax:4391851 . P.O Box 154488 Riyadh 11736

يمكنك دفع مدفوعات الكتب وجميع أنشطة المكتب الدعوية من خلال مصرف الراجحي حساب رقم 14310000000000000000

WWW.DERADAWA.COM

Ketabton.com

الدروس المهمة لعامة الأمة

دعامو مسلمانانو لپاره

مهم درسونه

مصنف : الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز يرحمه الله

مترجم : حافظ فضل ربي

سريزه

الحمد لله رب العالمين ، والعاقبة للمتقين ، وصلى
الله وسلم على عبده ورسوله نبينا محمد ، وعلى اله
واصحابه اجمعين .

داسلامی دین په اړه چه دعامو مسلمانانو لپاره دڅه
پیژندل ضروری دی دهغی په باره کی داڅو لنډی
خبری دی چه (دعامو مسلمانانو لپاره مهم درسونه)
نوم می ورباندی ایښی دے ، دالله ﷻ نه غواړم چه
مسلمانانو ته پری فایده ورسوی او زما دا کوشش
قبول کړی ، اینه جواد کریم .

عبدالعزیز بن عبدالله بن باز

لمړې درس : سورت فاتحه او لنډ سورتونه

د (الحمد لله) يعنى سورة الفاتحه او كه امكان ولري
د سورت الزلزلة نه د سورت الناس پورې لنډ سورتونه
د چانه ايزده كول ، د تلاوت صحيح كول ، يادول او
دهغى په ضرورى تشریح باندې ځان پوهول .

دوهم درس : د اسلام ارکان

د اسلام دينخه ارکانو بيان چه اول او لوى ركن يى د
(لا اله الا الله محمد رسول الله) د کلمى گواهی کول
دى ، دهغى د شرطونو د وضاحت سره سره په معنی
پوهيدل .

(لا اله) يعنى د الله نه سوا د ټولو معبودانو نفى کول
او صرف (إلا الله) د الله ﷻ د پاره (چه يو دى او
شريک نلري) عبادت ثابتول .

د (لا إله إلا الله) شرطونه دادی :

۱. علم چه جهالت ختموی .
۲. یقین چه شک ختموی .
۳. اخلاص چه شرک ختموی .
۴. رشتیا چه دروغ ختموی .
۵. محبت او مینه چه بغض او نفرت ختموی .
۶. تابعداری او انقیاد چه نافرمانی ختموی .
۷. قبولیت چه انکار ختموی .
۸. دالله تعالی نه چه سوا دچا عبادت کیری د هغوی نه انکار کول .

په لاندی دوه بیتونو کی دغه شرطونه ټول راجمع شویدی :

علم یقین وإخلاص وصدقک مع

محبة وانقیاد والقبول لها

وزید ثامنھا الکفران منک بما

سوی الی له من الأشياء قدألها

علم ، يقين ، اخلاص ، رشتيا ، محبت ، انقياد
قبوليت ، او اتم ورسره دالله نه سوا دنورو
معبودانونه انكار ورزيات كره .

ددى سره د (محمد رسول الله) دگواهي كولو بيانول
او ددى تقاضى او غوښتنه داده چه څه چه محمد ﷺ
ويلى دى دهغى تصديق كول دهغه دامر اطاعت كول
او دڅه نه چه ئى منع كړيده دهغى نه ځان ساتل ،
دالله ﷻ عبادت يواځى په هغه طريقه كول چه الله او
رسول بنودلى ده .

ددى نه روسته طالب ته داسلام نور احكام بيانول چه
لمونځ ، زكات ، درمضان روژه او دطاقت لرونكى
مسلمان لپاره دبیت الله حج كول دى .

دریم درس :

دایمان ارکان

دایمان ارکان شیرو دی :

۱. پہ اللہ ایمان راوړل
۲. پہ ملائکو ایمان راوړل
۳. پہ کتابونو ایمان راوړل
۴. پہ رسولانو ایمان راوړل
۵. داخرت په ورځ ایمان راوړل
۶. دالله تعالی دطرفه دخیر او شر په تقدیر ایمان راوړل

خلورم درس :

دتوحید او شرک قسمونه

دتوحید دقسمونو بیان :

- ۱ : توحید ربوبیت
- ۲ : توحید الوهیت
- ۳ : توحید اسماء وصفات

توحيد ربوبيت :

پدی ایمان را وړل چه الله ﷻ دهر څیز خالق او پیدا کونکې دے ، په هر شی کی اختیار من دے او پدی کی دهغه سره شریک نشته .

توحيد الوهیت :

پدی ایمان را وړل چه الله ﷻ په حقه سره دعبادت لایق دے او پدی کی دهغه څوک شریک نشته او داد لاله الا الله معنی هم ده ، یعنی دالله ﷻ نه سوا بل څوک په حقه دعبادت لایق نشته .

نو ټول عبادتونه لکه لمونځ ، روژه او نور یواځی دالله ﷻ لپاره خاص کول ضروری دی او دبل چا لپاره ددغه عبادتونو نه برخه ورکول ندی جائز .

توحيد اسماء و صفات : په قران کریم او په صحیح احادیثو کی چه دالله ﷻ کوم نومونه او صفتونه

راغلی دی پہ ہغو تولو ایمان راورل او ہغہ یواخی
دالله ﷻ دپارہ لکہ خنگہ چہ دہغہ دشان سرہ لایق دی
ثابتول داسی چہ دہغی معنی بدلہ نشی ، بی معنی
ہم نشی ، کیفیت ورلہ بیان نشی او دالله ﷻ دپارہ
مثال ہم پکی رانشی لکہ چہ اللہ ﷻ فرمایی :

﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ
يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴾

الإخلاص ۱-۴

وواہ چہ اللہ ﷻ یو دے ، اللہ ﷻ بی نیاز او بی حاجتہ
دے ، نہ دچانہ پیدا اونہ ددہ نہ خوک پیدا دی او
نیشته دہ لرہ ہم صفت ہیخوک .

یہ بل حائی کی فرمایی :

﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾

الشورى ۱۱

دالہ ﷺ پہ مثل ہیخ شی نشته او هغه اوریدونکی او
لیدونکی دے .

بعضی علماؤ توحید پہ دوہ قسمہ بیان کریدے ،
توحید اسماء و صفات هغوی پہ توحید ربوبیت کی
داخل کریدی لیکن داخہ دمرہ دتشویش خبرہ نده
حککہ چہ پہ دوارو تقسیمونو کی مقصد واضح او
بنکاره دے .

شرک ہم پہ دری قسمہ دے :

۱ : شرک اکبر ۲ : شرک اصغر ۳ : شرک خفی .

شرک اکبر : دعمل دبربادی او شوک چہ پہ همدغه
شرک کی مرشی دجهنم اور ته دهمیشنی داخلیدلو
سبب گرخی . لکه اللہ ﷻ فرمایي : ﴿ وَكُفْرًا
لَّحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ الانعام ۸۸

او کہ دوی شرک کری وی نو ددوی تہول عملونہ بہ
برباد شوے وے .

او الله ﷻ فرمایي :

﴿ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ
شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ
أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴾

التَّوْبَةُ: ١٧

نشی قبلیدی دمشرکانو دپاره چه ابادوی دوی
جماعتونه دالله تعالی اقرار کونکی دی په خان
باندی په کفر سره ، دغه کسان برباد دی عملونه
ددوی او په اور کی به دوی همیشه وی .

او خوګ چه ددی شرک په حالت کی مرشونو الله ﷻ
به هیڅکله دغه انسان ته بخنه ونکړی او پده باندی

جنت حرام دے لکه الله ﷻ فرمایي :

﴿ إِنْ اللَّهُ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ
لِمَنْ يَشَاءُ ﴾

النِّسَاءُ: ٤٨

یقینا الله تعالی نه بخی چه شرک و کریشی دهغه سره

او بخى هغه گناھونہ چہ کم وی ددینہ هغه چا لره چہ
وغواړی .

او الله ﷻ فرمایى :

﴿ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ
وَمَا أَوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴾
المائدة: ۷۲

بیشکه چاچه شرک وکړو د الله ﷻ سره پس یقینا بند
کړیدی الله ﷻ پده باندى جنت او حای دده اور دے او
نشته ظالمانو لره هیڅ مددگار .

د شرک اکبر داقسامونه دمپرو او بتانونه غوښتل
اودهغو نه سوال کول ، هغو ته فریاد کول ، دهغوی
لپاره منښته او نذر منل دهغوی لپاره خاړوی
حلالول اوداسی نور .

شرك اصغر : دا هغه دے چہ دیتہ شرک ویل دقران
او سنت دنصوصو نه ثابت وی لیکن په شرک اکبر

کی داخل نوی لکہ پہ حینو کارونو کی ریاء او حان
بنودنہ کول ، داللہ ﷻ نہ سوا پہ بل چا قسم کول ،
داسی وینا لکہ (ماشاء اللہ و شاء فلان) یعنی کہ داللہ
اود فلانی خوبنہ وی او داسی نور لکہ رسول
کریم ﷺ فرمایا : ((أخوف ما أخاف علیکم
الشرك الاصغر ، فسئل منه فقال : (الریاء)))

زما ڀیره زیاتہ ویرہ پہ تاسو بانندی دشرک اصغر
یعنی وپوکی شرک نہ دہ چا تری پدی بارہ کی تپوس
وکرو نو ویی فرمایا چہ شرک اصغر ریاء او حان
بنودنی تہ وایی .

دا حدیث امام احمد ، طبرانی او بیہقی دمحمود بن
لیید انصاری رضی اللہ عنہ نہ پہ جید سند سرہ رو
ایت کریدے او امام طبرانی پہ جیدو سندونو سرہ
دمحمود بن لیید نہ درافع بن خدیج رضی اللہ عنہ پہ
روایت در رسول کریم ﷺ نقل کریدے .

دارنگہ رسول کریم ﷺ فرمائی : ((من حلف بشیئ
دون الله فقد أشرك)) چاچہ دالله ﷻ نہ سواپہ بل خہ
قسم وکرو نو یقینا دغہ سپی شرک وکرو .

امام احمد رحمۃ اللہ علیہ دا حدیث د عمر بن خطاب
رضی اللہ عنہ نہ پہ صحیح سند سرہ روایت کریدے
او امام ابوداود او ترمذی پہ صحیح سندونو سرہ
دا بن عمر رضی اللہ عنہما حدیث رانقل کریدے چہ
رسول کریم ﷺ فرمائی : ((من حلف بغير الله فقد
کفر او أشرك)) چاچہ دالله نہ غیر پہ بل چا قسم
وکرو نو یقینا دغہ سپی کفر وکرو او یایی شرک
وکرو .

پہ بل حدیث کی رسول ﷺ فرمائی : ((لاتقولوا :
ماشاء الله و شاء فلان ولكن قولوا : ماشاء الله ثم
شاء فلان)) تاسی دامہ وایی چہ خہ چہ دالله او

دفلانی خوبنه وی لیکن داسی وایی چه خه چه دالله
خوبنه وی او بیا دفلانی خوبنه وی .

دا حدیث امام ابوداود په صحیح سند سره دحذیفه
ابن الیمان رضي الله عنه نه روایت کړیدم .

دشرك پدی قسم انسان ددین نه نه مرتد کیږی او
همیشنی دوزخی هم نه گرخی لیکن دتوحید دپوره
والی خلاف دی .

شرك خفی : دادشرك دریم قسم دے او ددی دلیل

درسول کریم ﷺ دامبارکه وینه ده چه فرمایي :

«ألا أخبركم بما هو أخوف عليكم عندي من

المسيح الدجال؟» قالوا بلى يا رسول الله ، قال :

«الشرك الخفي ، يقوم الرجل فيصلي فيزين

صلاته لما يرى من نظر الرجل اليه»

ایا زه تاسوته زما په نزد دمسیح الدجال نه دزیات

خطرناک خیز خبر درنکرم ؟ اصحابو عرض وکړو هوا

ای د اللہ رسولہ . نو ویی فرماییل : (شُرک خفی) یعنی پتہ شرک چہ یو سہری دمانخہ دپارہ ودریزی نو خپل مونخ پہ خایستہ طریقہ ددی وجی کوی چہ خلک ورته گوری .

دا حدیث امام احمد پہ خپل مسند کی دابو سعید الخدری رضی اللہ عنہ نہ روایت کړیدے .

شرک یواخی دوہ قسمونو ته ہم تقسمیدے شی ، چہ شرک اکبر او شرک اصغر دے ، او شرک خفی پدی دواړو کی شاملیری .

لکه دمنافقینو شرک پہ شرک اکبر کی داخلیری حکہ هغوی خپلی باطلی عقیدی پتہوی او دخپلی ویری او خان بنودنی دوجی اسلام نسکاره کوی ، دارقم ریاء او خان بنودنه پہ شرک اصغر کی شماریری لکه د محمود بن لبید انصاری او ابو سعید خدری (رضی اللہ عنہما) پہ احادیثو کی مخکی ذکر شو .

والله ولي التوفيق

پنجم درس :

احسان

داحسان رکن دادے چہ تہ داللہ ﷻ عبادت داسی پہ
توجہ وکری لکہ چہ تہ اللہ وینی او کہ تہ بی نہ وینی
نو هغه خو تا وینی .

ششم درس :

دلمانخه شرطونه

دلمانخه شرطونه نهہ دی

۱: اسلام ۲: عقل ۳: تمیز ۴: بی اودسی لری
کول ۵: پلیتی لری کول ۶: عورت پتہول
۷: دوخت داخلیدل ۸: قبلی تہ مخ کول ۹: نیت
کول .

دلمانخہ ارکان

دلمانخہ ارکان ۱۴ دی .

- ۱ : قیام یعنی ودریدل کہ دانسان پہ طاقت کی وی
  - ۲ : تکبیر تحریمہ (اولنی تکبیر) ۳ : سورت فاتحہ
  - لوستل ۴ : رکوع کول ۵ : درکوع نہ روستہ پہ قومہ
  - کی برابر ودریدل ۶ : پہ اوہ اندامونو سجدہ کول ۷
  - : دسجدی نہ سرپورته کول ۸ : ددوارو سجدو پہ منح
  - کی کیناستل ۹ : پہ ٲولو کارونو کی پہ اطمینان او
  - ارام اوسیدل ۱۰ : پہ ارکانو کی ترتیب رعایت کول
  - ۱۱ : آخری تشهد ۱۲ : دتشهد لپارہ کیناستل ۱۳
  - : پہ پیغمبر ﷺ درود ویل ۱۴ : دوارو طرفونو ته
- سلام گرخول .

دلمانحہ واجبات

دلمانحہ واجبات اتم دی

- ۱ : دتکبیر تحریمہ نہ علاوہ نورتول تکبیرونہ
  - ۲ : دامام او منفرد (یواخی مونخ کونکی) دپارہ (
  - سمع اللہ لمن حمدہ) ویل ۳ : دتولو دپارہ (ربنا
  - ولک الحمد) ویل ۴ : پہ رکوع کی (سبحان ربی
  - العظیم) ویل ۵ : پہ سجدو کی (سبحان ربی الاعلیٰ
  -) ویل ۶ : ددوارو سجدو پہ منخ کی (رب اغفر لی)
  - ویل ۷ : اولنی تشهد ۸ : داولنی تشهد لپارہ
- کیناستل .

فہم درس :

دتشهد بیان

تشهد دادے : (التحیات للہ ، والصلوات ،
والطیبات ، السلام علیک ایہا النبی ورحمة اللہ

وبركاته، السلام علينا وعلى عباد الله
الصالحين، أشهد ألا اله إلا الله، وأشهد أن
محمدًا عبده ورسوله،

تولی پیشکشی او عبادتونه بدنی او مالی الله لره
دی، سلام دی وی په تاباندی ای پیغمبره او دالله
رحمتونه او برکتونه دی دربانندی وی . سلام دی وی
په مونږ بانندی او دالله په صالحو بندگانو، گواهی
کوم چه دالله نه سوا بل څوک معبود نشته او گواهی
کوم چه محمد ﷺ دالله ﷻ بنده او رسول دے .

ددی نه روسته به په نبی کریم ﷺ بانندی درود
ووایی او دهغه لپاره به دبرکت سوال کوی او وایی
به چه :

(اللهم صل على محمد ، وعلى آل محمد ، كما
صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد
مجيد ، وبارك على محمد ، وعلى آل محمد ،

کما بרכת علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم ، إنک حمید مجید)

ای الله ته رحمت نازل کری په محمد ﷺ او دهغه په اولاد لکه خرقم چه تا رحمت نازل کری وو په ابراهیم علیه السلام او دهغه په اولاد ، او بרכת و کری په محمد ﷺ او دهغه په اولاد لکه خرقم چه تا بרכת کری وو په ابراهیم علیه السلام او دهغه په اولاد باندی ، یقینا ته ستایل شوی ذات او دبزرگی والا بی .

بیا به په اخری تشهد کی دجهنم دعذاب ، دقبر دعذاب ، دژوندانه او مرگ دفتنو او دمسیح الدجال دفتنی نه په الله ﷻ باندی پناه او امان وغواری او بیا دخپلی خوښی ددعاء په غوښتو کی دلمونځ کونکی اختیار او خوښه ده ، خصوصا هغه دعاگانی چه مآثوری او غوره شوی دعاگانی دی لکه :

اللهم أعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك، اللهم إني ظلمت نفسي ظلما كثيرا ، ولا يغفر الذنوب إلا أنت ، فاغفر لي مغفرة من عندك وارحمني إنك أنت الغفور الرحيم

ای اللہ دخیل ذکر ، شکر او غورہ عبادت لپارہ زما سرہ مرستہ وکری ، ای اللہ ما پہ خیل خان دیر ظلم کریدے او گناہونہ یواخی ہم تہ بخئی ، نوماتہ دخیل طرف نہ بخنہ وکری او پہ مارحم وکرہ یقینا ہم تہ بخونکی او مہربانہ ذات یی .

پہ اولنی تشہد کی بہ دشہادت دکلمی دلوستلو نہ روستہ دماسپنبن ، مازیگر ، ماننام او ماسخوتن پہ مونخونو کی دریم رکعت تہ پاخیبری او کہ پہ نبی کریم ﷺ باندی یی درود وواہ نو ہم غورہ دہ حکہ چہ پدیکی عام احادیث راغلی دی ، بیابہ دریم رکعت تہ پاخیبری .

لِسمِ درِ سِ :

دلمانحہ سنتونہ

دلمانحہ دستونونہ خہ پہ لاندی ڊول دی :

۱ : دلمانحہ پہ شروع کی ثنا ویل .

۲ : دقیام پہ حالت کی درکوع نہ وړاندی او روسته

دبسی لاس ورغوی پہ گچ لاس باندی دسینی دپاسه
اینبودل .

۳ : داولنی تکبیر درکوع او درکوع نہ دراپورته کیدو

د تکبیر او داولنی تشهد نہ دریم رکعت ته دراپاخیدو
په وخت کی داوړو یا غوړونو په برابری د لاسونو
پورته کول .

۴ : په رکوع او سجده کی دیوخل تسبیح ویلو
نه زیات تسبیحات ویل .

۵ : درکوع نہ دپاخیدو روسته یعنی په قومہ کی په

ربنا ولک الحمد باندی زیات الفاظ او ددوہ سجدو
پہ منخ کی دمغفرت دعا دیوخل نہ زیاتہ لوستل .

۶: پہ رکوع کی سر دملا سرہ برابرول .

۷: پہ سجدہ کی خنگلی داړخونو ، خیتہ دورنونو ،
او ورنونہ دیندوہ لری ساتل .

۸: پہ سجدہ کی دواړہ لیچی (متی) دخمکی نہ
پورته کول .

۹: پہ اولنی تشہد او ددواړو سجدو پہ منخ کی
دبئی پبئی ودرول او پہ کینہ پنبہ کیناستل .

۱۰: دڅلور رکعتیز او دری رکعتیز لمونخ پہ اخیرنی
تشہد کی - تَوْرَکْ - یعنی بئی پنبہ ودرول ، کینہ
پنبہ دهغی نہ لاندی کول او پہ خمکہ کیناستل .

۱۱: پہ اولنی اودوہم تشہد کی دهغہ وختہ چہ
لمونخ کونکی کینی دتشہد تراخیرہ پوری داشاری
پہ گوته باندی اشارہ کول او ددعا پہ وخت کی هغی
تہ حرکت ورکول .

۱۲ : پہ اولنی تشهد کی درود شریف لوستل .

۱۳ : پہ اخیرنی تشهد کی دعاء کول .

۱۴ : دسہار ، جمعی ، اخترونو او استسقاء پہ

لمونخونو اودمانبام او ماخوستن دلمانخہ پہ اولنو

دوہ رکعتونو کی قرائت پہ جہر یعنی پہ زورہ لوستل .

۱۵ : دماسپخین ، مازیگر پہ لمونخونو او دمانبام

پہ دریم رکعت او دماخوستن پہ روستنو دوہ

رکعتونو کی خفیہ یعنی پہ کراہہ قرائت لوستل .

۱۶ : دسورت فاتحہ نہ علاوہ نور قرائت لوستل .

ددی یادو شوؤ سنتونو نہ علاوہ نو سنتونہ ہم شتہ

خہ خیال ساتل بی ضروری دی لکہ دامام ، مقتدی او

خانلہ مونخ کونکی لپارہ درکوع نہ دپاخید و روستہ

پہ ربنا لک الحمد باندی زیات الفاظ ویل .

دارنگہ پہ رکوع کی دوارہ لاسونہ پہ زنگنونو باندی

اینبودل چہ گوتی بی خوری وری وی .

پولسم درس :

دلمانځه ماتونکي (مبطلات)

دلمانځه ماتونکي اته دی :

- ۱ : سره دپوهي قصدا خبري کول ، البته په ناپوهي ياهير باندي په خبرو سره لمونځ نه ماتيري .
- ۲ : خندا کول ۳ : خوراک کول ۴ : څښاک کول
- ۵ : عورت ښکاره کول ۶ : دقبلي نه ډير کريدل .
- ۷ : په لمانځه کي پرلپسي ډير عبث او بي فائدي کارونه کول ۸ : داودس ماتيدل .

دولسم درس :

داوداسه شرطونه

داوداسه شرطونه لس دی :

- اسلام ، عقل ، تميز ، نيت ، تراخيره داوداسه دنه پريښودلو نيت ساتل ، داوداسه سبب ختمول ،

اودس وچول او استنجا کول ، داوبو پاکوالی او
مباحوالی ، هغه څه لری کول چه پوستکی ته داوبو
رسیدل منع کوی او دهغه چا لپاره چه بی اودسی یی
همیشنی وی دلمانځه وخت داخلیدل .

دپار لسم درس :

داوداسه فرض

داوداسه فرض شپږ دی :

دمخ وینځل ، چه پدیکي مضمضه (خولی ته اوبه
اچول) او استنشاق (پوزی ته اوبه اچول) شامل دی .
دڅنگلو سره دلاسونو وینځل .

دټول سر مسح کول چه غوږونه هم پکی داخل دی .

دپړکو (گیتو) سره پښی وینځل .

ترتیب (یوپه بل پسې معین اندامونه وینځل) .

پرلپسی اودس کول .

دمخ ، لاسونو او پینو دری خله وینخل او مضمضه او
استنشاق دری خله کول مستحب دی البته یوخل کول
فرض دی .

دسر دمسخی تکرار لکه خنگه چه احادیث پری دلالت
کوی مستحب ندی .

خوار لیسیم درس :

داوداسه ماتونکی

داوداسه ماتونکی شپردی :

ددوه لارونه (مخکی او روسته) دڅه وتل ، دوجود نه
هیره پلیتی خارجیدل ، په خوب او بل څه بانندی
دعقل ختمیدل ، په مخکی یاروسته شرمگاه دڅه
حائل او مانع نه بغیر لاس لړبول ، داوښ غوښه خوړل ،
داسلام نه مرتد کیدل - الله ﷻ دی مونږ او ټول
مسلمانان ددی نه وساتی .

مهمه یادونه :

مړې ته په غسل ورکولو کې صحیح او غوره رایه داده چه اودس پری نه ماتیرې او دادزیتو عالمانو نظر او قول دی ، حکمه چه پدی دلیل نشته البته که دغسل ورکونکی لاس دمړې په شرمگاه باندي دڅه مانع نه بغیر ولزیرې نو اودس پری واجبیرې .

خودغاسل لپاره ضروری دی چه دمړې په شرمگاه باندي دمانع پرته لاس ونه لږوی .

دا رقم دصحیح قول مطابق که دسړی د بدن نه څه ونه وځی نو دبنحو سره په یواځی لاس لږولو هم اودس نه ماتیرې که په شهوت سره وی او که نه وی ، حکمه چه رسول الله ﷺ خپله بی بی بنکل کړه او بیایی داودس کولو نه بغیر لمونځ ادا کړو .

او داچه الله ﷻ فرمایي : ﴿أَوْلَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾
{النِّسَاءَ: ۴۳، المائدة ۲}

يعنى تاسو په بنځوباندى لاس ولړول . نو د علماؤ د غوره قول مطابق د دينه جماع (كوروالى) مراد دى ، او داد عبدالله بن عباس او زياتو پخوانو او روستنو علماؤ قول دى .

پنځلسم درس :

دهر مسلمان لپاره شرعى اخلاق خپلول

مسلمان د پاره لازم دى چه په شرعى اخلاقو باندى ځان خائسته كړى چه دهغى نه څه دادى :

ريښتيا ويل ، امانتدارى ، پاكلمنى ، حياء ، بهادري ، سخاوت ، وفاء كول ، دهر حرام نه ځان پاك ساتل ، بنه گاونډيتوب ، دوس او طاقت سره سم د محتاجو خلكو سره مرسته او كومك كول او داسى نور اخلاق چه قران او سنت دهغى په مشروعيت دلالت كوى .

شپار سم درس :

اسلامی اداب خپلول

مسلمان باید اسلامی اداب خپل کړی چه دهغی نه
خینی دادی :

سلام کول ، همیشه روڼ او کولاؤ تندی ساتل ، په
بڼی لاس خوړل او څکل ، په شروع کی بسم الله ویل ،
په اخر کی الحمد لله ویل ، دپرنجی نه روسته الحمد
لله ویل ، که پرنجی کونکی الحمد لله ووايي نو
دهغی جواب ورکول ، دمريض او ناروغ پوښتنه کول
، په جنازی پسی دمانخه او دفن کولو دپاره تلل ،
مسجد او کور ته دننوتلو او وتلو ، دسفر په وخت کی
، دمور او پلار ، خپلوانو ، گاونډیانو ، ورو او لویو
سره دشرعی ادابو رعایت کول ، دبچی دپیدا کیدو او
واده مبارکی ورکول ، په مصیبت کی تسلی ورکول په
لباس اغوستلو ، ویستلو ، پیزار په خپو کولو او

ویستلو کی او داسی نور داسلامی ادابو خیال ساتل
پکار دی .

اولسیم درس :

دشک او نورو گناہونو نہ خان ساتل

دشک او نورو گناہونو نہ زیاتہ ویرہ او دہغو نہ
دخان ساتنہ کول او ددغہ گناہونو نہ خہ دادی :
اوه (۷) تباہ کونکی کارونہ :

دالله ﷻ سرہ شرک کول ، سحر (جادو) ، دہغہ چا وژل
چہ الله ﷻ یی قتل حرام کپی وی مگر پہ حق بانندی ،
سود کول ، دیتیم مال خورل ، دجنگ نہ تیننتہ کول ،
پہ پاکلمنو مسلمانو ناخبرہ نسحو بانندی تہمت او
بدنامہ لہول او ہغوی تہ کنخل کول .
ددی گناہونو دجملی نہ داہم دی :

دمور او پلار نافرمانی کول ، خپلوی ختمول ، دروغ
گواهی کول ، دروغ قسمونه کول ، گاونډی ته ضرر
رسول ، دوینی ، مالونو او عزتونو په باره کی په
خلکو ظلم کول ، نشی کول ، قمار او جواړی کول ،
غیبت ، چوغلی ، او داسی نور کارونه چه الله
اورسول تری منع کړی وی .

اتلسم درس :

دجنازی تیارول ، لونځ پری کول او دمړی

بنخول

ددی تفصیل په لاندی ډول دی :

لمړی : دلا إله إلا الله تلقین او یادونه کول ، رسول الله

ﷺ فرمایي : « لَقِنُوا مَوْتَاكُم لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ » (رواه

مسلم) خپلو مړو ته دلا إله إلا الله دکلمی تلقین او

یادونه وکړی .

پدی حدیث کی دمرو نہ مراد ہغہ خلک دی چہ دمرگ
علامی ورباندی بنکارہ شی .

دوہم : کله چہ دانسان مرگ یقینی شی نو لکہ
خرنگہ چہ پہ احادیثو کی راغلی دی باید سترگی دی
ورلہ ورپتی کری او زنہ یی وترل شی .

دریم : دمسلمان مری لمبول او وینخل واجب دی خو
البتہ کہ دجنگ پہ میدان کی شہید شی نو غسل بہ
ہم نہ ورکول کیری او جنازہ بہ ہم پری نہ کیری او پہ
خیلو جامو کی بہ بنخیری ، لکہ خرنگہ چہ رسول اللہ
ﷺ دأحد شہیدانو تہ غسل ہم نہ وو ورکری او جنازہ
یی ہم پری نہ وہ کری .

خلورم : مری تہ غسل ورکول پدی دول دی :
عورت بہ یی پتہ کریشی او لربہ پور تہ کرل شی پہ
خیتہ بہ نرم او آرام لاس رابنکل شی بیا بہ غاسل
(لمبونکی) دخپل لاس نہ تو تہ یابل خہ چاپیر کری او

مړی له به استنجا و کړی او دلمانځه په شان اودس به ورله ورکړی ، سر او ږیره به یی په اوبو یا بیره یا بل شی ومینځی بیا به یی بنی اړخ او بیا چپ اړخ ومینځی ، اوبیا به همداسی دوهم ځل او دریم ځل غسل ورکړی او په هر ځل کی به دمړی په خپته لاس تیروی که څه تری ووځی نو ودی مینځی او هغه ځای دی په مالوچو یا بل څه بند کړی ، که په مالوچو بند نشو نو نرمه خپه او یا په جدیدو طبی وسائلو لکه پلاستر وغیره دی بند کړی او دوهم ځل دی ورله اودس ورکړی .

که په دری ځله غسل پاک نشو نو پنځه او اوه ځله هم غسل ورکولی شی ، بیا دی په توتیه وچ کړی په بندونو (جوړونو) اودسجدی په ځایونو دی ورلره خوشبو ولږوی ، که ټول بدن یی ورله خوشبویه کړو نو هم بنه ده او کفن ته دی خوشبویه لوگی وکړی .

که بریتونه او نوکان یی او پرده وو لردی تری واخلی
او که همداسی یی پرینسودل نو هم خه باک نشته،
وینستان به یی نه گمنخوی ، دنامه لاندی وینستان دی
تری نه خروی او نه دی سنت کوی حکه چه پدی کوم
دلیل نشته .

دبسخی وینستان به دری کوخی کپی او شاته به یی
واروی .

پنجم : مپی ته کفن ورکول :

غوره داده چه سپی ته په دری سپینو توتو کی کفن
ورکړل شی ، کمیس او پتکی پکی نشته او همداسی
نبی کریم ﷺ ته کفن ورکړل شوی وو .

مپی به په دغه کفن کی راونغبنتل شی او که په میس
لنگ او لفافه یعنی غت خادرکی کفن ورکړل شی نو
هم خه باک نشته .

دبسخی کفن پنخہ توتی دی ، کمیس ، زروکی ، لنگ
او دوه لفافی یعنی غت خادرونہ .

دماشوم کفن بہ دیوی توتی نہ تر دری پوری وی ، او
جینی تہ بہ پہ یو کمیس او دوه لفافو کی کفن
ورکولی شی .

ہسی خو ددی تولو لپارہ پہ یوہ توتہ کی کفن ورکول
واجب دی چہ دمہری تہول بدن پری پت شی خو کہ مہری
پہ احرام کی وو نو پہ او بو او بیری بانندی بہ غسل
ورکول شی او خپل خادر او لنگ یا بل خہ بہ یی کفن
شی ، سر او مخ بہ یی نہ پتہیری او خوشبو بہ ہم پری
نہ لہول کیری ، خکہ چہ دقیامت پہ ورخ بہ دا تلبیہ
ویونکی راپاخیری ، لکہ پہ ہمدی مسئلہ کی درسول
کریم ﷺ نہ صحیح حدیث نقل شویدے .

کہ دا احرام پہ حالت کی بسخہ مہرہ شوہ نو دنورو
بسخوپہ شان بہ کفن ورکول شی خو خوشبو بہ پری نہ

لزلول کپیری مخ به یی په پرده او لاسونه به یی په
دستکشو نه پتپیری بلکه په کفن کی به یی پتپوی چه
تفصیل یی مخکی بیان شویدی .

شپږم : دکفن ورکولو ، دجنازی دلمانځه او بنخولو
زیات حقدار : دنارینه دپاره هغه څوک دی چه دهغه
دپاره مړی وصیت کړی وی ، بیا پلار بیا نیکه او بیا
نور خپلوان چه درجه په درجه مړی ته نزدی وی .

دبنځی دپاره غوره داده چه دچا لپاره چه هغی وصیت
کړی وی بیا مور ، بیا نیا او بیا درجه په درجه نزدی
خپلوانی زنانه هغی ته غسل ورکړی .

بنځه او خاوند یوبل ته غسل ورکولی شی لکه ابوبکر
صدیق رضي الله عنه ته خپلی بی بی غسل ورکړی وو
او حضرت علي رضي الله عنه خپلی بی بی حضرت
فاطمی رضي الله عنها ته غسل
ورکړی وو .

اؤم : دجنازی دلمانخه طریقه :

دجنازی په لمانخه کی خلور تکبیرونه دی داوونی
تکبیر روسته به سورت فاتحه لولی او که دهغی سره
بی یو لنه سورت او یا یو یادوه ایاتونه ولوستل نو
هم ښه ده او پدی باندي دابن عباس رضي الله عنهما
نه صحیح حدیث نقل شویدے .

بیا به دوهم تکبیر وکړی او لکه دتشهد پشان به په
نبی ﷺ درود ووايي بیا به دریم تکبیر وکړی
اودادعاء به ولولی :

اللهم اغفر لحينا وميتنا وشاهدنا وغائبنا
وصغيرنا وكبيرنا وذاكرنا وانثانا اللهم من احييته
منا فاحيه على الاسلام ومن توفيته منا فتوفه
على الايمان اللهم اغفر له وارحمه وعافه واعف
عنه واكرم نزله ووسع مدخله واغسله بالماء
والثلج والبرد ونقه من الخطايا كما ينقى الثوب

الابيض من الدنس وابدله دارا خيرا من داره
واهلا خيرا من اهله وادخله الجنة واعذه من
عذاب القبر وعذاب النار وافسح له في قبره ونور
له فيه اللهم لا تحرمنا اجره ولا تضلنا بعده .

ترجمہ : ای اللہ زمونہ ژوندی او مرہ ، زمونہ حاضر او
غایب ، زمونہ وارہ او لوی او زمونہ نر او بنحی و بخی
ای اللہ ہغہ شوک چہ تہ زمونہ نہ ژوندی ساتی نو پہ
اسلام بی ژوندی وساتہ او شوک چہ زمونہ نہ وفات
کوی نو پہ ایمان بی وفات کرہ .

ای اللہ دا مر شوی بنده و بخی ، رحم پری و کپی ، ده
تہ آرام ور کرہ او عفوه ور تہ و کرہ ، دده دورتلو حائ
دعزت او دورنوتلو حائ بی پراخہ کرہ ، پہ اوبو ،
واوری او بلی بی پریمینحہ او دگناہونو او خطاگانو
نہ بی داسی پاک کرہ لکہ سپینہ جامہ چہ دخیری نہ
پاکیری ، ده تہ دخیل کور نہ بنہ کور او دخیل اهل نہ

ورته بنه اهل ورکړه ، جنت ته یی نښاسه او داور او
قبر د عذاب نه یی په خپله پناه کی وساته او قبر یی
ورته پراخه او روښانه کړه .

ای الله دده د ثواب نه مونږ مه بی برخی کوه او دده نه
روسته مونږ مه بی لاری کوه .

بیا به څلورم تکبیر وکړی او ښی طرف ته به یو سلام
وگرځوی .

مستحب دادی چه دهر تکبیر سره لاسونه پورته کړی
، که مړی ښځه وی نو (اللهم اغفر لها) به وایی او که
جنازی دوه وی نو (اللهم اغفر لهما) به وایی او که
جنازی ډیری وی نو (اللهم اغفر لهم) به وایی .

که مړی نابالغه وو نو د مغفرت د دعاء پر ځای به
دادعاء وایی :

(اللهم اجعله فرطاً و ذخراً لوالديه و شفیعاً مجاباً ،
اللهم ثقل به موازینهما و اعظم به أجورهما و ألحقه

بصالح سلف المؤمنین ، واجعله في كفالة إبراهيم
عليه الصلاة والسلام ، وقره برحمتك عذاب
الجحيم)

ای الله ﷻ دامخکی لیبرلی شوی شی ، اودخپل مور او
پلار لپاره یی ذخیره اوداسی سفارشی وگرځوه چه
سفارش یی قبول شوی وی .

ای الله دهغوی دعملونو تله پده باندي درنه کړی
اودهغوی اجر ونه ورباندي لوی کړی ، دمؤمنانو
دپخانو صالحانو سره یی یو ځای او دابراهیم علیه
السلام په ساتنه کی یی ورکړی او په خپل رحمت سره
یی دجهنم د عذاب نه وساته .

سنت دادی چه امام به دسړی دسر او دبنځی دمنځ په
برابری ودریزی او که جنازی ډیری وی نو دسړی
جنازه به امام ته نزدی او دبنځی جنازه به قبلی طرف
ته نزدی کیښودل کیږی او که ماشومان پکی وو نو

بیا به هلک دښځی نه مخکی بیا ښځه او بیا جینی
ایښودل کیږی ، دهلک سر به دسری دسر ، دښځی
منځ به دسری دسر او دجینی سر به دښځی دسر او ملا
به یی دسری دسر سره برابریری . نور مونځ کونکی به
دامام نه روسته ودریری ، البته که یو کس پاتی شو
چه روسته هغه ته ځای نه وو پاتی نو دامام ښی اړخ
ته ودریدی شی .

اتم : دښخولو طریقه :

شرعی طریقه داده چه قبر به دسری دقد په نیمایی
باندی ژورولی شی ، دقبلی طرف ته به پکی لحد وی ،
مړی به په لحد کی په ښی اړخ ایښودل کیږی دگفن
غوتی به یی پرانیزی او همداسی به یی پریردی ، منځ
به یی نه ښکاره کوی البته تر او ښځه پدیکی برابر دی

خنبتی به ورته و درول شی او د کلکوالی دپاره به پری خټه ولړول شی ، که خنبتی نه پیدا کیدی نو بل څه لکه تختی یا گټی یا لرگی دی استعمال شی ترڅو د خاورو نه مړی وساتل شی ، او بیا به پری خاوری وارول شی .

پدی وخت کی مستحب دادی چه « بسم الله و علی ملة رسول الله » وویل شی قبر به دلویشت په اندازه پورته کولی شی ، گټی او کانی که پیدا کیدل هغه به پری کینسودل شی او وابه به پری وشیندل شی .
د جنازی سره د تلونکو دپاره پکار دی چه د قبر سره ودریږی او دمړی دپاره دعاء و غواړی ، ځکه چه نبی کریم ﷺ به چه کله دمړی د بنخولو نه وزگار شو نو و به دریدو او و به یی ویل : « اِستغفروا لآ خیکم و اسألوا له التثبیت فإنه الآن یسأل »

دخپل ورور لپاره بخنه او دالله نه ورته ثابت قدمی
وغواړی، ځکه چه اوس دده نه تپوس کیری .

نهم : هغه چا چه په مړی بی جنازه نه وی کړی نو هغه
کولی شی چه دښخیدلو روسته پری جنازه وکړی لکه
چه نبی ﷺ همدا سی کړیدی ، البته دادښخیدلو نه
تریوی میاشتی پوری جایز دی ، که ددی نه زیاته
موده وشوه نو بیا په قبر باندی لمونځ کول ندی جایز
ځکه دنبی ﷺ نه داندی ثابت چه هغه دی په قبر باندی
دمړی دښخیدو نه دیوی میاشتی دتیریدو روسته
جنازه کړی وی .

لسم : دمړی دکور لپاره داندی جایز چه هغوی دخلکو
دپاره خوراک برابر کړی ، امام أحمد رحمة الله علیه
په حسن سند سره دمشهور صحابی حضرت جریر بن
عبدالله البجلي رضي الله عنه نه روایت کوی چه
فرمایي :

« کنا نعد الاجتماع إلى أهل الميت وصنعة الطعام بعد الدفن من النياحة » مونوبه دمري کورته دخلکورا تولىدل او دمري دنخولو نه روسته هلته دخوراک برابرول (نوحه) يعنى وير گانه . البته دمري دکور لپاره او دهغوى دمیلمنو دپارهکه بل خووک خوراک تياروى نو کوم باک نشته .

دمري دخپلوانو او گاونديانو لپاره پکار دى چه هغوى له خوراک تيار کړى ، حکه کله چه نبى ﷺ ته دشام نه دجعفر بن ابى طالب رضی الله عنه دمرگ خبر راورسید نو خپل اهل ته يی دجعفر دکورنى لپاره دخوراک دتیارولو حکم وکړو او ويی فرمايل : « إنه أتاهم ما يشغلهم » يقينا دوى ته داسى مصيبت راغلى دى چه دوى يی پروا کړيدى .

دمري کورته که شه خوراک خلکو راليرلى وى نو دهغوى لپاره جايز دى چه خپل گاونديان هغى ته

دعوت کړی او زمونږ د علم مطابق ددی لپاره کوم
ټاکلی وخت نشته .

یولسم : د بنځی لپاره په مړی باندی ددری ورځونه
زیات غم کول ندی روا مگر په خپل خاوند باندی به
دڅلورو میاشتو او لسو ورځو پوری غم کوی خو که
ددغه بنځی په خیته اولاد وی نو د بچی د پیدا کیدو
پوری به غم کوی او پدی باندی د نبی ﷺ نه صحیح
احادیث راغلی دی .

اودسری دپاره په هیڅ خپل یا پردی باندی غم کول
ندی روا .

دولسم : دسرو لپاره په هر وخت کی دقبرونو زیارت
روا دے البته هغوی ته د دعاء لپاره ، په هغوی
دمهربانی په خاطر او دمرگ او اخرت دیادولو لپاره .
امام مسلم رحمة الله علیه په خپل صحیح کی
یوروايت راوړیدی چه نبی کریم ﷺ فرمایي :

«زوروالقبور ، فإنها تذكركم الاخرة» دقبرونو زیارت کوی حکه چه داتاسو ته اخرت یادوی .

پیغمبر ﷺ به خپلو ملگرو ته دقبرونو دزیارت په وخت کی ددی وینا بنودنه کوله چه :
«السلام علیکم أهل الدیار من المؤمنین
والمسلمین، وإننا إن شاء الله بکم لاحقون ، نسأل
الله لنا ولكم العافیة، یرحم الله المستقدمین منا
والمستأخرین»

ای ددی کورونو اوسیدونکو مومنانو او مسلمانانو په تاسو باندی دی سلام وی او مونږ که دالله ﷻ خوښه وشوه نو ستاسو سره ملاقات کونکی یو ، دالله ﷻ نه ځانته او تاسو له عافیت غواړو ، الله ﷻ دی زمونږ په مخکنو او روستنو باندی رحم وکړی .

دبسخو لپارہ دقبرونو زیارت رواندی حکہ رسول اللہ
ﷺ دقبرونو پہ زیارت کونکو بسخو لعنت ویلی دے .
او بل دا چہ دہغوی، دزیارت تہ تلو نہ دفتنی او بی
صبری، ویرہ دہ ، دارنگہ دہغوی، لپارہ پہ جنازہ پسی
ہدیری تہ تلل ہم جایزندی حکہ چہ رسول اللہ ﷺ
ددی نہ بسخی منع کریدی ، خو پہ مری بانندی پہ
جومات یاد جنازی پہ خائی کی دبسخو او سرو تولو
لپارہ دجنازی لمونخ روادے .
وصلی اللہ وسلم علی نبینا محمد ، وأله وصحبه

الدروس المهمة لعامة الأمة

تأليف سماحة الشيخ العلامة

عبدالعزیز بن عبد الله بن یاز

رحمته اللہ تعالیٰ .

مراجعة

حافظ فضل ریبي

مطبعة دار طيبة، الرياض، ك - ١١٨٣٨٤

The Cooperative Office for Call & Guidance to Communities at Western Diraah

Tel:4391942 Fax:4391851 . P.O Box 154488 Riyadh 11736

يمكنكم دعم مطبوعات المكتب وجميع أنشطة المكتب الدعوية من خلال مصرف الراجحي حساب رقم 14311000000000000000

WWW.DERADAWA.COM

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**